

Hol kommune
Ålmannvegen 8
3576 HOL

Deres
ref: 2023/5379-13
Vår ref: 2024/83234
Dato: 03.06.2024
Org.nr: 985 399 077

Statens tilsyn for planter, fisk, dyr og næringsmidler

UTTALELSE TIL HØRING AV KOMMUNEPLANENS AREALDEL 2024-2036 FOR HOL KOMMUNE

Viser til brev datert 12.04.2024 med tilhørende saksdokumenter, deres ref.: 2023/5379-13.

Som høringsinstans i planarbeid har Mattilsynet i oppgave å bidra til at planene ivaretar nasjonale og regionale interesser innenfor områdene drikkevann, plantehelse, fiskehelse/fiskevelferd og dyrehelse/dyrevelferd.

Relevant regelverk/nasjonale forventninger

Drikkevannsforskriftens formål er å beskytte menneskers helse ved å stille krav om sikker levering av tilstrekkelige mengder helsemessig trygt drikkevann.

Vi viser til drikkevannsforskriften § 26. 1 ledd som sier at:

Kommunen skal i samsvar med folkehelseloven kapittel 2 ta drikkevannshensyn når den utarbeider arealdelen av kommuneplanen og reguleringsplaner, samt når den gir tillatelser etter relevant regelverk. Vi mener at forslag til arealdel ikke fullt ut oppfyller dette.

Ifølge drikkevannsforskriften § 4 er det forbudt å forurense drikkevann. Forbudet omfatter alle aktiviteter, fra vanntilslagsområdet til tappepunktene, som medfører fare for at drikkevannet blir forurenset. I denne bestemmelsen er det fastsatt beskyttelsestiltak (drikkevannsforskriften (DVF) § 12) og restriksjoner (DVF § 26), forbudet gjelder brudd på disse.

Nasjonale mål for vann og helse, oppdatert i 2024, skal hjelpe til å løse viktige utfordringer for drikkevannsforsyningen og på avløpsområdet.

Eksempler fra nasjonale mål om beskyttelse av drikkevannskilder:

- 1: Ingen skal bli syke av drikkevann i Norge
- 4: Alle vannforekomster med uttak av drikkevann skal være beskyttet mot forurensning
- 5: Kommunal samfunnsplanlegging skal sikre innbyggerne trygt drikkevann og drikkevannshensyn skal ivaretas i arealplanleggingen
- 6: Kommunene skal ha helhetlige planer og tiltak som ser vann, avløp og arealbruk i sammenheng

I nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2023-2027 er det tydelige forventninger til kommuner og fylkeskommune. Den omtaler sikring av drikkevannskilder og areal til infrastruktur for vannforsyning og avløp, som en viktig del av kommunale planer.

Vannforekomster som benyttes til vannforsyning må beskyttes mot forurensning med hensynssoner med tilhørende planbestemmelser. Dette kan bidra til å redusere behovet for rensing ved produksjon av drikkevann.

Det er også en forventning om at kommunens drikkevannsforsyning skal inngå i vurderingen av samfunnssikkerhet i kommuneplanens samfunnsdel og arealdel.

Mattilsynets uttalelse

Drikkevann og drikkevannsforsyninger er i hovedsak saksområdet vårt i arealdelen.

I innspill til planprogram, kommuneplanens arealdel, datert 14.03.2024, vår ref.: 2022/21321, er vi tydelig på at vi har klare forventninger til arealdelens innhold innenfor området drikkevann/drikkevannsforsyning. Vi listet opp en rekke punkter, herunder beskyttelse av nåværende og mulige fremtidige drikkevannskilder.

Det er av vesentlig regional betydning at kommunen planlegger slik at kommunens innbyggere er sikret levering av helsemessig trygt og nok drikkevann. Samtidig må gjester ivaretas. Hol kommune er en av de største hyttekommunene i Norge.

Hensynssoner drikkevann

Kommunene må igjennom arealdelen sikre beskyttelse av nåværende og mulige fremtidige drikkevannskilder, både kommunale og private kilder. Fastsatte hensynssoner med bestemmelser må tydelig komme frem av planen, også i plankart. Det forutsettes at hensynssonene med bestemmelser er fastsatt etter at vannverkseier har gjennomført en farekartlegging av drikkevannskilde, tilsigsområde og nedslagsfelt. Kartleggingen må også basere seg på resultater etter en hydrogeologiske undersøkelser der det er relevant. Kommunen må fastsette hensynssonene sammen med vannverkseier, og begge har plikt til å gjennomføre nødvendige beskyttelsestiltak (jfr. §§ 12 og 26 i Forskrift om vannforsyning og drikkevann). Hensynssonenes bestemmelser i planen må klart beskrive hvilke tiltak og aktiviteter som ikke tillates i sonene, og hvilke som er tillat.

I kommuneplanens arealdel skal eksisterende vannkilder og framtidige kilder synliggjøres med hensynssoner, jf. drikkevannsforskriften § 12 om beskyttelse. Hovedkilder og reservekilder skal gis tilfredsstillende og langsiktig beskyttelse mot forurensning og forringelse. Vi oppfatter at dette ikke er ivaretatt i bestemmelsene i kommuneplanens arealdel for Hol kommune slik det står nå.

I bestemmelser til hensynssoner (lov om planlegging og byggesaksbehandling (pbl) § 11-8) omtales sikringssone for nedslagsfelt drikkevann – H110 slik:

Innen område angitt som sikringssone for nedslagsfelt drikkevann (med mulig fare for forurensning av grunnvann og drikkevann), kan det ikke gjøres tiltak (jf. § 1-6), oppføres bygg eller anlegg som kan forurense/gi negativ innvirkning på drikkevannskvaliteten.

Av planbeskrivelsen fremgår det at hensynssone for drikkevann er avsatt på Geilo, Hol og Hovet. Avgrensning for de øvrige vannverkene i Dagali, Skurdalen og Sudndalen er ikke gjennomført. Nedbørsfeltet til vannkilder er å anse som en del av vannforsyningen. Aktivitet i form av utbygging, landbruksaktivitet, skogsdrift, ferdsel på og utenfor stier og annen bruk av nedbørsfeltet nær kildene kan medfører fare for forurensning av drikkevannet. Det er derfor svært viktig at det tas drikkevannshensyn når man vurderer hvilke tiltak og aktiviteter som kan aksepteres innenfor nedbørsfeltet til disse vannkildene. Etter vår vurdering må dette reguleres i kommuneplanens arealdel ved at det fastsettes hensynssoner med tilhørende konkrete bestemmelser som sikrer beskyttelse av den enkelte råvannskilden.

For å ivareta drikkevannshensynet betyr det at alle eksisterende og framtidige vannkilder må synliggjøres med hensynssoner og tilhørende bestemmelser i kommuneplanens arealdel, jf. § 26 om kommunens ansvar og drikkevannsforskriften § 12 om beskyttelse.

Slik planforslaget fremstår nå, mener vi at hensynssoner og planbestemmelser i kommuneplanen ikke fullt ut sikrer beskyttelse av nåværende og fremtidige drikkevannskilder igjennom

hensynssoner med bestemmelser, alternativt gjennom relevante bestemmelser til arealformål i kommuneplanen. Med denne beskyttelsen av drikkevannskilder er det mulig å etablere vannforsyningssystemer som oppfyller kravene i drikkevannsforskriften.

Vi forutsetter at det jobbes med tilstrekkelig beskyttelse av vannverkene i Dagali, Skurdalen og Sudndalen også. Dette vil vi følge opp i tilsyn med vannverkene og rette pålegg mot vannverkseier, som i dette tilfellet er Hol kommune.

Leveringssikkerhet

For å beskytte folks helse (drikkevannsforskriften § 1) er det viktig at det planlegges for sikker levering av helsemessig trygt og nok drikkevann, jf. drikkevannsforskriften § 9, leveringssikkerhet.

Kapasitetsberegninger for kommunal vann- og avløpsinfrastruktur har blitt gjennomført som del av planprosessen. Av planbeskrivelsen fremgår det at det er en stor arealreserve, nær 3000 byggeklare enheter, og at dette vil medføre kapasitetsproblemer knyttet til vann- og avløp dersom utbyggingen fortsetter som tidligere.

Plan og bygningsloven § 27-1 er klar på at bygning ikke skal føres opp eller tas i bruk, eiendom opprettes eller endres uten at det er forsvarlig adgang til nok og hygienisk sikkert drikkevann. Folkehelseloven §§ 4, 5, 6 og 7 pålegger kommunen et selvstendig ansvar for å sikre at befolkningen har tilgang til trygt drikkevann. Med bakgrunn i dette, er det Mattilsynets oppfatning at vannforsyning til bolig og fritidsboliger i alle tilfeller er et offentlig ansvar. Det er ikke å anse som et privat anliggende. Kommunen har et ansvar for å sikre at alle bygninger som skal brukes til opphold for mennesker eller dyr har tilgang til nok vann av drikkevannskvalitet.

Vi viser igjen til Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2023 -2027- punkt 6.4 om rent og trygt drikkevann som blant annet sier: «Kommunene har ansvar for å sikre husholdningene og næringslivet tilgang på tilstrekkelige mengder helsemessig trygt drikkevann. Dette er en forutsetning for god helse og et velfungerende samfunn.

Vi ønsker å holdes orientert i den videre saksgangen.

Med hilsen

Astri Ham
avdelingssjef

*Dette dokumentet er elektronisk godkjent og sendes uten signatur.
Dokumenter som må ha signatur blir i tillegg sendt i papirversjon.*

Kopi til
Statsforvalteren i Oslo og Viken

Postboks 325

1502

MOSS